

MOLNÁR ZSOLT

Kajtár Vendel utolsó temetése

aját temetését százszor is elképzelte Kajtár Vendel. Először még egészen kislányként, amikor az atyai szigor fémcattal ékesített marhabőr nadrágszíjként sújtott le rá.

Jó volt aznap éjjel párnájába temetkezve, összeszorult torokkal mustrálni az őt sirató, jajveszékkelő egybegyűlteket. Néma közönnyel félrehúzódva várni, hogy legendákat zengjenek róla, netán hősként istenítsék, felismerjék, mekkora áldozatot hozott, hogy evilági létével tisztelte meg a gyarlók siralomvölgyét.

Kajtár Vendel e sajátos módszere, mellyel misztikus magasságokba emelte önmagát, mindennapi gyakorlattá szilárdult, amikor csak úgy érezte, hogy nem kapja meg az illendő tiszteletet.

Ez azzal járt, hogy az évek során egyre nagyobb gyászmenetek szerveződtek képzeletében, avagy – ahogy magában nevezte – a „vezekeltetés éjszakáin”. Míg kezdetben a szülei és a tanítónéni siratták őt és bűneiket, amelyeket ellene követtek el, addig később már afféle prominens személyek is térdre borultak, mint a miniszterelnök, sőt a Pápa Őszentsége.

Egyre határozottabban körvonalazódott egy másik kategória is, az is megesett, hogy a temetésen csak ők vettek részt: ezt a csoportot eleinte a lányok, majd az asszonyok, azon nők alkották, akik vakságuktól nem ismerték fel Kajtár Vendelben a férfibálványt.

Az októberi szél valahogy másként kongatta a lélekharangot a faluban, mint ahogy mindegyre párnára szorított fülében szaggatott. Más volt a suvickos cipők sietős kopogása a köves úton, más volt a temetési menetté szerveződők halkra fogott morajlása is.

Élethű volt!

„Furcsa dolog ez a halál!” – töprengett magában. Hogy mégse vész semmibe a sok tervezgetés, akár a test és a lélek, és csak-csak valóra válik az álom, hogy éber öntudattal jelen lehet valódi temetésén. Bár kényelmetlenül érezte magát a szokatlan állapottól, mégsem mondhatni, hogy ez oly kellemetlen, mint hitte volna. Persze nem mindegy, mi módon vált létdimenziót az ember! Ha – mondjuk – azért kell meghalnia, mert épp lágysérvműtét alatt ítélik bezárásra a kórházat, ahol „őbeléje avatkoznak” precíz sebészkezek, és a bezárás okozta sietség miatt elvesztik őt, az tragédia! De nemkülönben lenne az, ha – teszem azt – egy repülővel zuhanna süllyedő hajóra, s a nyakára hurkolódó ejtőernyőzsinór végezne vele a sós habokban.

Kajtár Vendel halála mindentől volt egyszerűbben bonyolult magánál az életnél is. Egyszerű szülést kapott, folyamányaképpen a nagy biológia, kémia és fiziológia struktúrái olyannyira felbomlottak, hogy azok a megszokott eszközökkel képtelenné váltak egymás szolgálatára.

Bár lényegileg nem értette, hogyan is történhet ez vele, nem élte – pontosabban: nem halta – meg tragikusan, sokkal inkább megnyugvással. Hogy angyallá vált-e, és

ezért fürkészheti felülről a lebegő panorámát, vagy ez valóban a sokat emlegetett testen kívüli élmény, amelyről a tetszhalottak visszajövetelükkor beszámolnak, pontosan ő sem tudta.

Tizenkét, feketébe öltözött siratóasszony, köztük testvérhuga, második napja siratták felváltva, eljaveszékelve mindazt, amit egész életében szeretett volna hallani. „A holtak nem éreznek” – tartják az élők. De Kajtár Vendel halála óráján rádöbrent, hogy olyat érez, amelyet még soha. Elégedettséget.

A temető kapujában hajladozó fenyők illata keveredett a ravatal koszorúiba font fenyőgallyakéval, élövel az élettelen. S mi különbség mutatkozik? A sírásba fásult tizenkét asszony semmit ebből meg nem érzett. Már az izgatottságnak is nyoma veszett belőlük. Hiszen pedig komoly felelősség, hogy jól sirassanak. A nyugtatók egy része okozhat izgatottságot, és az ajzószerke időnként hatnak nyugtatólag, mint a disznóöléskor félretett pálinka, amelynek üvege szinte háromszor is kiürült, pedig a siratás könnyei háromszor is színültig tölthették volna.

A fehérre meszelt fal is belépirul, ha teheti, a siratóasszonyok vicceibe, melyeknek apropóját egy bizonyos tévéműsor közös megtekintése szolgáltatta az öreg Bodnár Andriskánál. Brigitta, a harmadik sirató kezdett mesélni, elpanaszolván, hogy Bodnár Andriska bácsi, amidőn a partoldalon lesegítette, hát bizony csöppet sem véletlenül nyúlt szoknyája rejtekébe, hanem afféle utalásképpen. Erre Rozál, a hetedik sirató szemöldöke összeszaladt, és dühösen vágta rá, hogy az övét is megtapogatta a vén kujon. Széles, fülig nyíló kacagásba villantak a fogak és a műfogsorok, mikor is kitudódott, hogy közülük mind a négyükkel, akik Andriskánál nézték a Dallast, szóról szóra ugyanaz történt.

Gombos Vira néne összegezte a történeteket:

– Hát csak nem ingyér’ nézték kentek azt a daleszt?

Ezen aztán nagy egyetértésben ismét jót nevettek.

– Kezdenek szállingózni a népek! – mondta Faggyas Mária, a kilencedik sirató. Néhai Kajtár Vendel szája mosolyra húzódott, mint akinek a leghőbb kívánsága teljesül.

Leszegett tekintetű, fekete felöltös férfiak jöttek, fehér ingnyakuk begombolva, csillogó cúgos cipőiken árcédula fityegett. Még az öreg Sasvári Ágoston is ki van beretválva! – csodálkozott el néhai Kajtár Vendel.

Ez bizony nagy szó, tudta ezt mindenki.

Jött a fehérnép is gyermekeiket regulázva, hogy viseljék jól magukat, mert itt vannak, nem pedig másutt. A gyermekek aztán többnyire megszeppentek.

Néhai Kajtár Vendel elégedetten bólogatott, tudta, hogy az elkövetkezendők sem okozhatnak csalódást, hiszen minden a terv, régesrégí tervei szerint alakul. Antal atya érkezett, olyan megrendülten, savanyú ábrázattal, mint akinek éppen másodsorra is az ép fogát húzta ki a doktor. Fejét kissé balra biccentette, amitől püspöki süvege éppen a megfelelő, függőleges irányba került.

Egy tizenkét éves forma, pufók ministráns állt mellette a fejével. Antal atya ügyet sem vetett rá, tekintetét a földre szegezte, nem a feszületen haláltusáját vívó pléhmessiásra. Pedig fiatal segédje többször is jóváhagyó tekintete után kapdosott, gömbölyödő, legényes tokaszalonnája meg-megrezdült. Míg Antal atya baljában a Bibliával készülődött, a siratóasszonyok kara még egy rövid jajveszékélésbe fogott. Pintér Bori, az ötös és Csontos Liszka, a kilences számú siratók kezdtek bele az „Édes Vendel, Drága Vendel, miért ment el, hová tűnt el!” kezdetű, síró-rívó műdalba.

Néhai Kajtár Vendel számba vette a jelenlevőket, örömmel nyugtázta, hogy nem hiányzik senki, még a Doktorék és a Tanítóék is eljöttek. Némileg azonban kezdte kényelmetlenül érezni magát.

Pintér Bori sírása alábbhagyott. A pálinka utóíze is vissza-visszaköszönt, fel-felbgyborékkolt zokogáskor, a késő őszi hőség is kínozza vastag, fekete ruhájában.

Gombos Vira szólott suttogva Brigittának:

– Megjöttek a babodiak!

Brigitta bólíntott.

– A puccos kocsival!

Néhai Kajtár Vendel megelégette az öntemetést. Meglehet, arra döbbsent rá, hogy ez most valóság, eltérően a korábbi alkalmaktól. Talán ezúttal nem másokra kellene figyelnie!

Mikor Antal atya rázendített a „Lássátok, testvérek, ennyi az élet” kezdetű énekbe, néhai Kajtár Vendel holtta dermedt, azaz holtabbá, mint volt, hiszen jó ideje nem élt.

– Jézusom! Azt sem tudom, hová jutok! – hasított belé a felismerés. Akárhogy is lesz ezután, valamit csak kell mondania. Még ha a poklok poklára is kerül, hát még, ha magával Szent Péterrel kell diskurálnia!

Így esett, hogy néhai Kajtár Vendel utolsó óráinak legutolsóján fordított hátat örökre a tárgyi valóságnak, hogy kevés idejében eltervezhesse, ami még hátravan, hogy mit is mond, ha belép a megboldogultak kapuján. Ha egyáltalán nyer bebocsátást...

Így történt, hogy nem láthatta azt a négy év körüli kislányt sem, aki, midőn a bányászzenekar a gyászindulót fújta, tánra perdült.

Lázár Ernő „Cicuskája”

MOLNÁR ZSOLT (1968) Pécsen élő képzőművész.